

Sztandar

ZASTĘPU

berło

ZASTĘPOWEGO

Czym jest proporzec?

To jedno z najczęstszych pytań zadawanych przez nowych chłopaków w zastępie. Jednak, co gorsza, wielu starszych i bardziej doświadczonych harcerzy nie potrafi ciągle odpowiedzieć na to pytanie.

Proporzec to nie tylko stary, naznaczony upływem czasu kij z przyczepioną doń szmatką. To coś, co jednoczy zastęp, tak jak kiedyś chorągwie jednoczyły rycerzy z tego samego oddziału. Ukryta jest w nim cała istota, historia i tradycja zastępu. Wszędzie tam, gdzie był zastęp, był też proporzec. Przyczepione są do niego kolorowe wstążki, niektóre tak stare, że przypominają bardziej pojedyncze nici niż fragment materiału. Jest to swego rodzaju pamiątka wielkich przygód, trofeum zwycięstw zarówno naszych, jak i naszych poprzedników. I to jest najprostszy powód do dumy, do okazywania proporcowi należytego szacunku.

Proporzec nigdy nie powinien walać się gdzieś po ziemi, czy służyć do głupich zabaw typu: „Eee! Chłopaki, jak myślicie, czy jak go podrzucę z całej siły, to zaczepi się na tych gałęziach?”. Nie powinien także być narzędziem zastępowego do zaprowadzania porządku w zastępie, czyli mówiąc wprost do bicia (mało jest takich przypadków, ale się niestety zdarzają).

Skąd się w ogóle wzięły proporce?

Dawniej, proporce czy chorągwie zawsze nosił, w pobliżu dowódcy, specjalnie do tego wyznaczony chorąży. W zastępie jest podobnie, z tą różnicą jednak, że rolę wodza i chorążego pełni jedna osoba – zastępowy. Proporzec jest symbolem jego władzy i zwierzchności nad zastępem. Kilka lat temu spotkałem się z pewną sytuacją. Nasza drużyna pomagała nieść sprzęt nagłaśniający podczas pielgrzymki. Ledwo co zmienił mnie chłopak z zastępu i radując się chwilowym odpoczynkiem od ciężaru okazał się przez tłum w poszukiwaniu reszty zastępu. Nagle zobaczyłem trzy dziewczyny dumnie paradyjące z proporcem. Okazało się, że jeden z zastępowych, kiedy przysłała jego kolej niesienia na plecach sprzętu nagłaśniającego dla wy-

WOJCIECH KĘPA WYW.

Zastępowy Rysia z 1. Drużyny Puławskiej św. Benedykta.

Dawniej proporce czy chorągwie nosił w pobliżu dowódcy specjalnie do tego wyznaczony chorąży. W zastępie jest podobnie, z tą różnicą jednak, że rolę wodza i chorążego pełni ta sama osoba.

■ fot. Paweł Sowa

■ mianowanie zastępowych w 1. Drużynie Wrocławskiej

gody przekazał proporzec czołowemu. Ten z kolei, gdy zmieniał kogoś spoza „Zawiszy”, z braku harcerza pod ręką poprosił o poniesienie proporca koleżankę. Później tak się stało, że wszyscy o nim zapomnieli. Sami wyciągnijcie wnioski. Oczywiście nie znaczy to, że zastępowemu nie wolno wypuścić proporca z ręki, kiedy akurat potrzebne mu są obie, ale nie może być tak, że zostaje oddany komuś spoza zastępu, zapomniany czy zgubiony – to hańba.

Wreszcie, proporzec to atrybut zastępowego, takie berło, które bierze udział w obrzędach zastępu. Składający Przysięgę Wierności harcerz kładzie prawą dłoń na proporcem. Albo czy możecie wyobrazić sobie zastęp na apelu drużyny bez proporca? Podczas Rady Zastępu powinien zawsze znajdować się w widocznym miejscu.

Totem zastępu

Wiele osób błędnie interpretuje znaczenie totemu. Wielu uważa, że jest spuścizną

po plemionach Indian i ich kulcie zwierząt, które miały być jakoby ich przodkami. Jednak to nieprawda. Nasze totemy, wbrew pozorom, odwołują się do tradycji rycerstwa europejskiego. Wojownik średniowieczny identyfikował się ze zwierzęciem, którego znak nosił na tarczy czy w herbie. Mówiło się, że jest on „Rycerzem z Lwem, Orłem” itp. Ma to swoje korzenie w tradycji chrześcijańskiej. Wielu świętych żyło w pobliżu dzikich zwierząt, które później były z nimi kojarzone, chociażby św. Franciszek. Wiele zwierząt ma swoich patronów. Cechy tych zwierząt mają decydujący wpływ na wybór totemu zastępu, bo odzwierciedlają, jaka jest paczka chłopaków, którzy ten zastęp tworzą. Z drugiej jednak strony, można wybrać zwierzę, którego określoną cechą chcecie rozwijać – zwinność, cierpliwość, szybkość ataku, wyczulone zmysły. W moim zastępie Rysiu wszyscy moi kamraci są pełni zapału przy doskonaleniu technik skradania się i ukrywania.

Pamiętajcie, tylko zastępowy nosi proporzec!

